

Lagen om valfrihetssystem – en introduktion

Om du vill ha informationen i ett alternativt format, kontakta
Konkurrensverket via e-post konkurrensverket@kkv.se
eller via telefon 08-700 16 00.
November 2011

Förord

Den här skriften riktar sig till upphandlande myndigheter och leverantörer som vill få grundläggande information om valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem.

Ett valfrihetssystem innebär att en upphandlande myndighet konkurrensutsätter delar av sin verksamhet genom att överlåta till brukaren att välja utförare bland leverantörer i ett valfrihetssystem. Konkurrensverket utövar tillsyn över lagen om valfrihetssystem.

Syftet med skriften är att ge upphandlande myndigheter och andra intressenter generell och lättillgänglig information om lagen om valfrihetssystem och Konkurrensverkets tillsynsuppdrag.

Dan Sjöblom
Generaldirektör

Lagen om valfrihetssystem – en introduktion

Innehåll

1. Lagen om valfrihetssystem	7	4. Icke-valsalternativ	16
Lagens syfte	7	Så bestäms icke-valsalternativet	16
Tjänster som omfattas av lagen	7		
Flera valfrihetssystem för olika tjänster	8	5. Informationsskyldighet	17
		Omval av leverantör	17
2. Grundläggande principer för valfrihetssystem	9	6. Valfrihetssystem enligt LOV i förhållande till LOU	18
3. Inrättande av ett valfrihetssystem	11	7. Konkurrensverkets tillsynsansvar	19
Löpande annonsering	11	8. Överprövning och skadestånd	20
Förfrågningsunderlag	11	Överprövning av överträdelser	20
Ansökan om att bli leverantör	12	Skadestånd	21
Uteslutning av leverantör	13	9. Rättsfallssammanställning	22
Tilldelning av kontrakt	13		
Ersättning till leverantören	14		
Avbrytning och uppsägning av avtal	14		
Sekretess	15	Källor och referenser	25

1. Lagen om valfrihetssystem

Lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för upphandlande myndigheter som inför ett valfrihetssystem enligt LOV och därmed överlåter till brukaren att välja utförare av de tjänster som omfattas av valfrihetssystemet. Valfrihetssystem enligt LOV är ett alternativ till upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) och kan tillämpas på bland annat omsorgs- och stödverksamhet för äldre, hälso- och sjukvårdstjänster samt tjänster inom Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet.

Det är sedan den 1 januari 2010 obligatoriskt för landsting att införa valfrihetssystem inom primärvården och sedan den 1 maj 2010 obligatoriskt för Arbetsförmedlingen att införa valfrihetssystem för etableringslotsar för vissa nyanlända invandrare.

Lagens syfte

Syftet med LOV är att underlätta för upphandlande myndigheter att ge brukaren tillgång till vissa tjänster med bästa möjliga kvalitet. Avsikten är att valfriheten ska leda till ökade möjligheter för brukaren att bestämma vem som ska utföra tjänsten. Detta kan leda till ökad konkurrens på berörda marknader samt underlätta för små och medelstora företag att erbjuda sina tjänster.

Tjänster som omfattas av lagen

LOV kan tillämpas av den kommunala sektorn och gäller för tjänster inom hälsovård och socialtjänster som är upptagna som B-tjänster i kategori 25 i bilaga 3 till lagen om offentlig upphandling. Exempel på tjänster är äldreomsorg, social omsorg för handikappade och barnmorsketjänster.

Genom lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska LOV tillämpas av Arbetsförmedlingen vid upphandling av etableringslotsar för nyanlända invandrare. Genom lag (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen kan LOV även tillämpas för tjänster inom myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet.

Bland de tjänster som kan omfattas av LOV kan sådana finnas som är mindre lämpade för konkurrensutsättning genom valfrihetssystem. Men lagstiftaren har inte begränsat tillämpningsområdet för LOV, med undantag för de valfrihetssystem som regleras genom skollagstiftningen. Förutom de områden där det är obligatoriskt att tillämpa LOV är det alltså den upphandlande myndigheten som avgör om ett valfrihetssystem ska införas, samt vilka tjänster som i så fall ska omfattas.

Flera valfrihetssystem för olika tjänster

Det är möjligt att inrätta olika valfrihetssystem för olika typer av tjänster. Det är även möjligt för en upphandlande myndighet att inrätta flera valfrihetssystem inom samma tjänstekategori om verksamheterna har tydligt skilda inriktningar. Av förfrågningsunderlaget måste det framgå vilka krav som ställs på varje enskild tjänst.

2. Grundläggande principer för valfrihetssystem

Liksom vid offentlig upphandling enligt LOU gäller de grundläggande principerna om likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande vid tillämpningen av LOV.

- Kravet på likabehandling och icke-diskriminering innebär bland annat att den upphandlande myndigheten ska behandla alla ansökningar om att delta i valfrihetssystemet lika i alla skeden av förfarandet. Faktorer som nationalitet eller etableringsort ska inte spela någon roll.
- Principen om öppenhet innebär bland annat att uppgifter som gäller valfrihetssystem inte får hemlighållas. Alla som är intresserade ska ha möjlighet att lämna in en ansökan om att få delta. Det ska också framgå vilka krav en upphandlande myndighet ställer.
- Med proportionalitetsprincipen menas att alla krav som ställs i förfrågningsunderlaget ska vara rimliga i förhållande till de mål som eftersträvas. Tjänstens art och omfattning kan variera från ett valfrihetssystem till ett annat. Därför bör den upphandlande myndigheten även anpassa kraven efter den verksamhet det handlar om. Exempelvis bör högre krav på ekonomisk kapacitet och omvårdnadskompetens kunna ställas på tjänster som gäller tillhandahållande av ett särskilt boende jämfört med serviceinsatser inom hemtjänsten.
- Principen om ömsesidigt erkännande innebär att varje EU-land måste godta intyg och certifikat som utfärdats av en behörig myndighet i något EU-land.

De grundläggande principerna ska uppmärksammas under hela etableringen och driften av ett valfrihetssystem. Villkoren bör vara lika både för egenregiverksamhet och för externa leverantörer som utför liknande tjänster. Verksamheter i egen regi ska varken gynnas eller missgynnas i förhållande till de externa leverantörernas verksamhet. Men det kan vara svårt att uppnå total konkurrensneutralitet mellan externa leverantörer och egenregiverksamheten, eftersom den upphandlande myndigheten måste ta det yttersta ansvaret för att brukarna får de tjänster de har rätt till.

3. Inrättande av ett valfrihetssystem

Löpande annonsering

En upphandlande myndighet som har beslutat att inrätta eller förändra ett valfrihetssystem ska löpande annonsera på den nationella webbplatsen www.valfrihetswebben.se som administreras av Kammarkollegiet.

Förfrågningsunderlag

Den upphandlande myndigheten måste i ett förfrågningsunderlag ange de villkor som leverantören ska uppfylla för att bli godkänd, samt övriga avtalsvillkor. Kraven ska vara proportionerliga och relevanta i förhållande till målen för valfrihetssystemet. Förfrågningsunderlaget bör innehålla:

- uppdragsbeskrivning
- administrativa bestämmelser
- krav på leverantören
- kommersiella villkor

Exempel på krav som upphandlande myndigheter kan ställa på leverantörer kan gälla personalens kunskaps- och erfarenhetsbakgrund, rutiner för uppföljning av verksamheten, kvalitetsarbete, sociala hänsyn och miljöhänsyn och krav på ekonomisk stabilitet. Kammarkollegiet tillhandahåller en vägledning för utformning av förfrågningsunderlag för upphandling enligt LOV, se även Konkurrensverkets skrift *Miljöhänsyn och sociala hänsyn i offentlig upphandling* (juni 2011).

Att ändra villkor efter att förfrågningsunderlaget annonserats

Om de krav och villkor som ställs i ett valfrihetssystem ska kunna ändras måste det i förfrågningsunderlaget anges hur. Villkoren måste också ändras i samma utsträckning för samtliga leverantörer. Det är viktigt att leverantörerna får information om eventuella villkorsändringar i god tid så att de kan anpassa sina verksamheter. Det är också viktigt att det framgår av förfrågningsunderlaget vad som ska gälla om leverantörerna inte accepterar villkorsändringarna.

Om den upphandlande myndigheten gör större förändringar av förfrågningsunderlaget måste myndigheten omförhandla avtalet med befintliga leverantörer.

Ansökan om att bli leverantör

Såväl privata företag som ideella organisationer kan ansöka om att bli godkända som leverantörer. Alla leverantörer som har ansökt om att få vara med i ett valfrihetssystem och som uppfyller de fastställda kraven godkänns, varefter kontrakt tecknas.

Definition av leverantör

Med leverantör menas en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller

- hälsovård och socialtjänster (enligt 1 kap. 1 § första stycket LOV)
- tjänster inom Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet (enligt 1 § lag (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen)
- etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (enligt 11-13 §§ lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare).

En leverantör kan till exempel vara ett enskilt företag, en ideell organisation eller en annan myndighet. Även grupper av leverantörer, oavsett juridisk form, har rätt att lämna in en ansökan. När kontrakt ska tecknas kan den upphandlande myndigheten dock begära att gruppen ska ha en viss juridisk form.

Möjlighet att åberopa annans kapacitet

Enligt 5 kap. 2 § LOV får en sökande vid behov åberopa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet i sin ansökan. På detta sätt underlättar lagstiftningen för små och medelstora företag som vill bli leverantörer till offentlig sektor.

Ett företag kan uppfylla den upphandlande myndighetens krav på till exempel ekonomisk kapacitet, kompetens eller tillgänglighet genom att samarbeta med andra företag.

Sökanden ska dock kunna visa att man kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras. Detta kan till exempel göras genom att sökanden tillhandahåller ett åtagande från företagen i fråga.

Rättelse av fel i ansökan

Den upphandlande myndigheten får tillåta att sökanden rättar felskrivningar eller andra uppenbara fel i ansökan. Den upphandlande myndigheten får även begära att en ansökan förtydligas eller kompletteras. Ansökan får dock endast rättas eller förtydligas om den upphandlande myndigheten begär det. Den upphandlande myndigheten bör då dokumentera på vilket sätt en ansökan rättas eller förtydligas.

Uteslutning av leverantör

Den upphandlande myndigheten får utesluta en leverantör om exempelvis den är i konkurs eller har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. Den upphandlande myndigheten ska i varje enskilt fall avgöra när grund för uteslutning föreligger.

För en mer detaljerad lista på uteslutningsgrunder, se 7 kap. 1 § LOV.

Tilldelning av kontrakt

Godkännande av leverantör

Alla leverantörer som uppfyller kraven och villkoren i förfrågningsunderlaget, och som inte har uteslutits enligt 7 kap. 1 § LOV, ska godkännas som leverantörer i valfrihetssystemet. Det finns ingen möjlighet för den upphandlande myndigheten att begränsa antalet leverantörer som ska godkännas och det får inte ske någon ytterligare kvalificering av leverantörerna.

Den upphandlande myndigheten ska så snart som möjligt teckna kontrakt med de leverantörer som godkänts.

Underrättelse om beslut

Den upphandlande myndigheten ska så fort som möjligt skriftligen meddela en leverantör om den har blivit godkänd eller inte. Om en leverantör inte har godkänts ska den upphandlande myndigheten ange skälen för beslutet samt upplysa om hur leverantören ansöker om rättelse. Leverantörerna ska även meddelas om den upphandlande myndigheten beslutar att avbryta införandet av valfrihetssystemet.

Ersättning till leverantören

Den ersättning som en leverantör får i ett valfrihetssystem är beroende av hur många brukare som leverantören har knutit till sig genom aktiva val eller tilldelats genom valfrihetssystemets icke-valsalternativ. Ersättningen kan också vara beroende av hur dessa brukare tar leverantörens tjänster i anspråk. Den upphandlande myndigheten fastställer ersättningsnivåerna och de ska också framgå av förfrågningsunderlaget.

Ersättningen i ett valfrihetssystem ska vara lika för leverantörer som utför samma tjänst. Utgångspunkten bör vara att de externa leverantörerna får samma ersättning som egenregi-verksamheten.

Avbrytande och uppsägning av avtal

Även om en upphandlande myndighet har beslutat sig för att införa ett valfrihetssystem enligt LOV kan den upphandlande myndigheten besluta om att ändra beslutet eller att avbryta införandet av valfrihetssystemet. Om den upphandlande myndigheten ännu inte har godkänt sökanden måste sökanden få information om att införandet har avbrutits. Om parterna däremot har ingått avtal och den upphandlande myndigheten av någon anledning vill säga upp avtalet gäller vanliga civilrättsliga regler om uppsägning av avtal. Exempel på uppsägningsorsaker är önskemål från en ny politisk majoritet eller att den upphandlande myndigheten inte är nöjd med de tjänster som tillhandahålls. Om en upphandlande myndighet vill avveckla ett valfrihetssystem måste myndigheten besluta om det. Myndigheten måste även säga upp avtalen med befintliga leverantörer. Det finns därför anledning att i förhand reglera vilka villkor som ska gälla vid en eventuell uppsägning.

Sekretess

I valfrihetssystem enligt LOV måste alla ansökningar som uppfyller kraven godkännas och sökanden få teckna kontrakt med den upphandlande myndigheten. Det skiljer sig från upphandlingar enligt LOU. Vid godkännandeprocessen enligt LOV råder ingen konkurrens mellan de sökande, varför det saknas behov av sekretess under hanteringen av inkomna ansökningar. Däremot kan det finnas skäl att sekretessbelägga uppgifter som kommer in till den upphandlande myndigheten genom ansökningarna med hänvisning till exempelvis 19 kap. 1-2 §§, 19 kap. 3 § första stycket eller 31 kap. 18-19 §§ i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Sekretess enligt dessa bestämmelser kan bland annat vara nödvändig för att skydda sådana logistiksystem eller interna uppföljningssystem som leverantören anser vara affärshemligheter och kan beviljas efter att en sekretessbedömning har gjorts (prop. 2008/09:29, s.111 f).

4. Icke-valsalternativ

Den upphandlande myndigheten bör uppmuntra och underlätta för brukaren att välja leverantör i ett valfrihetssystem. Med hänsyn till att det ändå finns brukare som inte vill eller kan välja måste de upphandlande myndigheterna tillhandahålla ett så kallat icke-valsalternativ. Icke-valsalternativet ska vara ett kvalitativt fullgott alternativ. Den upphandlande myndigheten ska i förväg bestämma vad som gäller om brukaren inte gör ett aktivt val.

Så bestäms icke-valsalternativet

Icke-valsalternativet ska framgå av förfrågningsunderlaget. Den upphandlande myndigheten får inte slumpvis välja bland leverantörerna i de fall brukaren inte använder sig av rätten att välja. Det är inte heller tillåtet att rangordna leverantörerna. Den upphandlande myndigheten har möjlighet att ange sin egen verksamhet som icke-valsalternativ. Ett annat alternativ är att den upphandlande myndigheten upphandlar ett icke-valsalternativ enligt LOU.

Närhetsprincipen är ett annat tänkbart icke-valsalternativ, vilken innebär att brukaren erbjuds den utförare som ligger närmast bostadsadressen.

Det är viktigt att icke-valsalternativet är konkurrensneutralt mellan de leverantörer som tecknat avtal med den upphandlande myndigheten. Det är också viktigt att brukaren får information om icke-valsalternativet och vilken leverantör han eller hon kommer att få.

5. Informationsskyldighet

Den upphandlande myndigheten måste informera brukarna om samtliga leverantörer som myndigheten har tecknat kontrakt med och som brukarna kan välja mellan. Informationen ska vara saklig, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. Faktorer som geografisk placering, medicinsk kompetens, omvårdnadskompetens, tillgång och efterfrågan kan komma att påverka brukarens val. En god och allsidig information underlättar för brukaren att välja rationellt. Det är viktigt att informationen är lättillgänglig för alla. Information måste även finnas för brukare som har speciella behov.

Om det finns en handläggare som ansvarar för att visa brukaren vilka leverantörer det finns att välja på inom ett valfrihetssystem är det mycket viktigt att handläggaren agerar konkurrensneutralt. Detta gäller även om brukaren inte möter en handläggare personligen utan får information om leverantörerna i ett valfrihetssystem skickad till sig från den upphandlande myndigheten. Information av intresse i ett vårdval kan till exempel vara särskild kompetensinriktning, tillgång till personal som talar andra språk än svenska, öppettider och tillgänglighet.

Omval av leverantör

I den upphandlande myndighetens informationsansvar ingår en skyldighet att informera brukarna om hur de kan byta leverantör, till exempel information om uppsägningstider och till vem brukaren ska vända sig för att göra ett omval. Den upphandlande myndigheten bör även ange villkor för omval i förfrågningsunderlaget.

6. Valfrihetssystem enligt LOV i förhållande till LOU

Ett valfrihetssystem enligt LOV kan innefatta verksamheter som är upphandlade enligt LOU. Då är det viktigt att kraven i förfrågningsunderlagen är så lika som möjligt, annars är det svårt att uppnå konkurrensneutralitet mellan verksamhet upphandlad enligt LOU och verksamhet upphandlad enligt LOV. I praktiken innebär detta att den upphandlande myndigheten inte kan ange några volymgarantier i förfrågningsunderlaget som omfattas av LOU samt att den ekonomiska ersättningen ska framgå av förfrågningsunderlaget.

Men det kan finnas fall där verksamhet upphandlad enligt LOU får bättre ekonomiska villkor än verksamhet upphandlad enligt LOV. En anledning till detta kan vara att säkerställa de förpliktelser som den upphandlande myndigheten har enligt annan lagstiftning. Inom ramen för ett valfrihetssystem kan det till exempel finnas ett visst geografiskt område där inget privat företag ansökt om att få etablera verksamhet med den ekonomiska ersättning som anges i förfrågningsunderlaget i valfrihetssystemet enligt LOV. För att locka privata vårdgivare till att etablera verksamhet i det aktuella området kan det då krävas att den upphandlande myndigheten gör en upphandling enligt LOU med särskilda ekonomiska villkor. Innan en sådan upphandling sker bör den upphandlande myndigheten se över vilka krav som ställts på vårdgivarna i valfrihetssystemet för att säkerställa att avsaknaden av leverantörer inom ett visst geografiskt område inte beror på att kraven i förfrågningsunderlaget är för höga.

7. Konkurrensverkets tillsynsansvar

Konkurrensverket har av regeringen utsetts till tillsynsmyndighet för LOV och har i uppgift att:

- Uppmärksamma regelöverträdelser som är av större betydelse eller av principiellt intresse.
- Följa och redovisa den rättsliga utvecklingen på området och även uppmärksamma om det finns lagstiftning och praxis som motverkar en effektiv modell för valfrihetssystem.
- Förebygga regelöverträdelser och verka för en enhetlig lagtillämpning genom att ge generell vägledning och lättillgänglig information om LOV.

Konkurrensverket har rätt att begära in upplysningar från de upphandlande myndigheterna, om upplysningarna är nödvändiga för att utöva tillsynsverksamheten. Upplysningarna ska i första hand begäras in skriftligen men får även inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller muntligen, om det med hänsyn till materialets omfattning, brådska eller av någon annan anledning är lämpligare. De upphandlande myndigheterna är skyldiga att tillhandahålla de uppgifter som Konkurrensverket begär i sin tillsynsverksamhet.

Konkurrensverket saknar lagstadgad rätt att vidta sanktioner med anledning av uppkomna konkurrensproblem i valfrihetssystem.

8. Överprövning och skadestånd

De rättsmedel som följer av LOV blir tillämpliga först när valfrihetssystemet har införts. Ett beslut om att införa ett valfrihetssystem kan alltså inte överprövas enligt LOV, men kan bli föremål för laglighetsprövning enligt kommunallagen. Vidare undantas en upphandlande myndighets informationsansvar samt beslut om icke-valsalternativ från bestämmelserna om rättelse och skadestånd i LOV. Informationsansvaret och beslut om icke-valsalternativet omfattas dock av Konkurrensverkets tillsynsansvar.

Överprövning av överträdelser

En leverantör som anser att en upphandlande myndighet har brutit mot en bestämmelse i LOV kan ansöka om rättelse i förvaltningsdomstol. En ansökan om rättelse ska vara skriftlig och lämnas in till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten har sin hemvist. Om prövningen gäller en upphandlande myndighets beslut att inte godkänna en leverantör, är det endast den leverantör vars ansökan inte har godkänts som får ansöka om rättelse. En sådan ansökan ska lämnas in inom tre veckor från den dag då leverantören meddelats att denna inte blivit godkänd.

En ansökan om rättelse som inte rör ett godkännandebeslut kan göras även av en potentiell leverantör. För en sådan ansökan om rättelse finns ingen särskild tidsfrist. En leverantör kan alltså klaga på eventuella överträdelser av LOV så länge som valfrihetssystemet existerar. Ansökan om rättelse kan exempelvis avse fel i annonseringen eller att förfrågningsunderlaget innehåller krav som står i strid med LOV.

Domstolen gör en prövning om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon bestämmelse i LOV. Om domstolen finner att leverantören till följd av detta har lidit eller kan komma att lida skada ska domstolen besluta om rättelse. Den upphandlande myndigheten ska därefter rätta sig efter domstolens beslut. Förvaltningsrättens beslut kan överklagas till kammarrätten. För detta krävs dock prövningstillstånd.

Skadestånd

En upphandlande myndighet som inte följt bestämmelserna i LOV ska ersätta den skada som en leverantör har förorsakats på grund av detta. Avser en skadeståndstalan ett beslut att inte godkänna en leverantör ska talan väckas inom ett år från det att beslutet meddelades. Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol, det vill säga tingsrätt.

9. Rättsfallssammanställning

Sammanställningen nedan presenterar domstolsavgöranden där LOV har tillämpats. Sammanställningen innefattar avgöranden till och med oktober 2011.

Förvaltningsrätt

Ansökan om rättelse innan beslut om auktorisering fattats
Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-12-14
mål nr 46794-10

Ansökan om rättelse var inte undertecknad av behörig firmatecknare
Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-06-01
mål nr 30437-10

Fråga om leverantörs möjlighet att komplettera sin ansökan samt om förfrågningsunderlaget bryter mot principen om öppenhet
Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-03-03
mål nr 19391-10

Fråga om talerätt samt otillåtet krav på kollektivavtal
F.d. Länsrätten i Skåne län dom 2009-07-02
mål nr 5538-09

Fråga om talerätt vid en delvis godkänd ansökan
F.d. Länsrätten i Stockholms län dom 2010-02-01
mål nr 25000-09
F.d. Länsrätten i Stockholms län dom 2009-11-30
mål nr 23958-09

Fråga om talerätt vid en icke godkänd ansökan
Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-04-13
mål nr 27066-10
Förvaltningsrätten i Karlstad dom 2010-03-30
mål nr 1-10 E

Listning enligt tidigare valfrihetssystem

Förvaltningsrätten i Härnösand dom 2011-01-25
mål nr 884-10

Uteslutning på grund av allvarligt fel i yrkesutövningen

Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2011-07-12
mål nr 296-11
Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2011-05-11
mål nr 4013-11, 5135-11
F.d. Länsrätten i Vänersborg dom 2009-07-30
mål nr 1458-09

Uteslutning på grund av att ansökan innehåller en reservation som inte är förenlig med förfrågningsunderlaget

Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-05-17
mål nr 27062-10

Uteslutning på grund av att ansökan inte uppfyller kravet på erfarenhet av arbetsledning

Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-03-10
mål nr 16906-10
Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-03-10
mål nr 16407-10

Uteslutning på grund av att ansökan inte uppfyller kravet på viss kompetens

Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2011-09-28
mål nr 15841-11
Förvaltningsrätten i Göteborg dom 2010-11-17
mål nr 15744-10 E
Förvaltningsrätten i Göteborg dom 2010-10-06
mål nr 16810-10 E

Uteslutning på grund av bristande ekonomisk stabilitet

Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2010-10-19
mål nr 41585-10

Uteslutning på grund av brister i ansökan

Förvaltningsrätten i Göteborg dom 2011-01-14
mål nr 199900-10 E

Utformning och tillämpning av icke-valsalternativ

Förvaltningsrätten i Göteborg dom 2011-02-17
mål nr 12092-10 E

Uteslutning på grund av upprepade betalningsanmärkningar

Förvaltningsrätten i Stockholm dom 2011-05-26
mål nr 8291-11

Kammarrätt

Kammarrätten i Stockholm dom 2011-09-02

mål nr 4556-11

(Överklagat avgörande: Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 296-11. Prövningstillstånd inte meddelat).

Kammarrätten i Sundsvall dom 2011-05-24

mål nr 559-11 8

(Överklagat avgörande: Förvaltningsrätten i Härnösand mål nr 884-10).

Kammarrätten i Stockholm dom 2010-05-19

mål nr 786-10

(Ansökan om resning: Länsrätten i Stockholms län mål nr 23958-09. Resning inte beviljad).

Kammarrätten i Stockholm dom 2010-04-08

mål nr 1786-10

(Överklagat avgörande: Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 16407-10. Prövningstillstånd inte meddelat).

Kammarrätten i Göteborg dom 2010-02-19

mål nr 5094-09

(Överklagat avgörande: Länsrätten i Vänersborg mål nr 1458-09)

Källor och referenser

Lagar och förarbeten

Lag (2008:962) om valfrihetssystem

Lag (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen

Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Socialtjänstlagen (2001:453)

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Patientsäkerhetslag (2010:659)

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Prop. 2008:09 Lag om valfrihetssystem

Prop. 2009/10:146 Valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen

Konkurrensverket

Tillsynsmyndighet över lagen om valfrihetssystem (LOV).

Mer information: www.konkurrensverket.se

Övriga med uppdrag angående LOV

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att besluta om och fördela bidrag till kommuner som inte tidigare beviljats stöd för att förbereda och utveckla valfrihetssystem i enlighet med LOV.

Socialstyrelsen ska också på nationell nivå följa utvecklingen när det gäller valfrihetssystem och redovisa utbetalade medel.

Vidare har Socialstyrelsen regeringens uppdrag att följa upp valfrihetssystemen inom primärvård och socialtjänst ur ett patient- och befolkningsperspektiv.

Mer information: www.socialstyrelsen.se

Tillväxtverket

Tillväxtverket har ett regeringsuppdrag att informera om LOV och de möjligheter lagen skapar.

Mer information: www.tillvaxtverket.se

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har av regeringen fått i uppdrag att upprätta och ansvara för driften av en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem inom hälso- och sjukvård samt socialtjänster.

Mer information: www.kammarkollegiet.se

Statskontoret

Statskontoret har ett uppdrag att belysa vilken betydelse LOV har för utvecklingen av kostnader och effektivitet i kommunernas verksamhet. Det samlade resultatet kommer att redovisas i en slutrapport 2012.

Mer information: www.statskontoret.se

Vårdanalys

Myndigheten har till huvuduppgift att ur ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv följa upp och analysera verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvården, tandvården samt verksamheter i gränssnittet mellan vård- och omsorg.

Mer information: www.vardanalys.se

Kontakta oss

Postadress: Konkurrensverket, 103 85 Stockholm

Telefon: 08-700 16 00

Fax: 08-24 55 43

E-post: konkurrensverket@kkv.se

Webbplats: www.konkurrensverket.se

Beställ

Denna skrift är kostnadsfri vid beställning av enstaka exemplar.

Beställer du fler än fem exemplar kostar den 25 kr/st inklusive porto.

Skriften kan också laddas ner kostnadsfritt på www.konkurrensverket.se/informationsmaterial

KONKURRENSVERKET

Swedish Competition Authority

Adress 103 85 Stockholm

Besöksadress Torsgatan 11

Telefon 08-700 16 00

Fax 08-24 55 43

konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se